

Szimbolikus tájak és etnikus kapcsolatok Oroszországban

Nagy Zoltán – Mészáros Csaba – Mácsai Boglárka

OTKA K81267

Pályázati beszámoló

1. A pályázat öt évének összefoglalása

A pályázat megvalósítása követte azokat a szakaszokat, amelyeket a munkatervben megfogalmaztunk. Ugyanakkor rögtön az induláskor csúszás következett be az egyes lépések megvalósításának idejében, ami végső soron azt eredményezte, hogy a projekt futamidejének meghosszabbítását kellett kérnünk, amire engedélyt is kaptunk. Ennek elsődleges oka az volt, hogy bár a pályázat futamidejének kezdete 2010. július 1. volt, a finanszírozási keretet – ismert okokból – csak késve utalták ki, magam az egyetemi pályázati irodától csak 2010. november 11-én értesültem arról, hogy költhetek a tervezett programokra. A fenti csúszás azt jelentette, hogy az egyetemi oktatásban résztvevő kutatók számára a kutatómunka szempontjából igen értékes nyári hónapok 2010 évben kihasználatlanul maradtak.

A projekt tevékenységének átláthatósága miatt fontosnak tartom, hogy az egyes évekre vállalt munkatervet szembesítsük az elvégzett feladatokkal. (A munkaterv idézeteit kurziválva illeszttem be beszámolómba.)

1. év: a kutatásra való elméleti felkészülés időszaka

A kutatásban résztvevők feldolgozzák a tájantropológia és az etnicitás szakirodalmát, elméleti írásait és esettanulmányait, ami elsősorban könyvtári kutatásokat jelent magyarországi és külföldi könyvtárakban.

A szakirodalmi kutatásokban elért eredményekről a kutatásban résztvevők workshop formájában számolnak be egymásnak, amelyen meghívott előadók is részt vesznek. Ezek az elméleti kutatások és workshopok hivatottak a kutatás közös elméleti platformjának kialakítására, a kutatók témák összehangolása és a közös módszerek kidolgozása céljából.

Ennek az évnek a feladata a kutatás ellátása a terepmunkán elengedhetetlen technikai eszközökkel.

Az első év feladata tehát a kutatásra való elméleti felkészülés volt. A későbbi elemzések alapjául szolgáló empirikus kutatások e felkészülési évet követően következtek. A felkészülés a programban kutatókként résztvevők számára szakirodalmi búvárkodást – ez az interneten is elérhető adatbázisok mellett főként külföldi kutatóhelyeken, könyvtárakban való tájékozódás – és kapcsolatépítést jelentett elsősorban; a programban résztvevő hallgató számára azonban elsősorban a terepmunkára való felkészülés töltötte ki az első évet.

Nagy Zoltán a pályázat futamideje alatt – bár a megkéső forrásleutalás miatt nem a pályázat költségvetésének terhére – Tomszkban járt elsősorban a Tomszki Állami Pedagógiai Egyetem Néprajz és Régészet Tanszékének vendéglátását élvezve. Az egyetem birtokában vannak azok a gyűjtések, melyeket az A.P. Dulzon és munkatársai végeztek, nagy hangsúlyt fektetve a topográfiai kutatásokra, így ez komoly alapot jelent az etnikus tér leképeződésének vizsgálatához.

Az Oroszországi néprajzosok és antropológusok 9. kongresszusán való részvétellel (2011.07.04-08. Petrozavodszk, Oroszország) már a pályázat támogatásával zajlott. Itt a

pályázat témájába illeszkedő előadással szerepelt, de emellett komoly eredménye volt, hogy betekintést kaphatott az Orosz Tudományos Akadémia Szibéria-kutatói részlege, valamint az Izsevszki Néprajzi Kutatóintézet által végzett táj kutatási projektekbe is.

Mészáros Csaba számára a pályázat első éve a témához kapcsolódó kortárs idegen nyelvű szakirodalom összegyűjtését, és feldolgozását jelentette. A szakirodalom tanulságait jakutiai terepmunkájának tanulságaira alapozva egy angol nyelvű tájantropológiai tanulmányban „The meadow and the forest as symbolic landscapes in Yakutia's publicity” foglalta össze.

Mészáros Csaba felvette a kapcsolatot a hallei Max Planck Intézet Szibériai Kutatócsoportjával is, ami kiemelt fontosságú, hiszen az Intézetben évek óta folynak tájantropológia szempontból releváns kutatások. A szimbolikus tulajdonlás kérdéseivel foglalkozik a jelenleg is futó „New Technologies in the Tundra: Spatial Cognition, Orientation and Land Use” program Kirill Istomin vezetésével. Emellett az elmúlt években számos befejezett kutatás (különösen Agnieszka Halemba és Brian Donahue vizsgálatai) is a tájak szimbolikus megjelölése és az egyes területek birtoklása közötti kapcsolatra fókuszált.

Mészáros Csaba a 2010-2011-es kutatási évben fejezte be és védte meg doktori disszertációját (Társadalmi tőke és narratív tudás két jakutiai faluközösségben), amelyben egy külön fejezet foglalkozik a szaha émiikus lokalizáció és tájolás kérdéseivel. A fejezetben külön kerülnek bemutatásra az égtájakhoz kötődő szaha elképzelések és értékítéletek, valamint az egyes tájképi elemek jelentéstartalmai.

A 2011-ben induló terepmunkák megalapozásaként Mészáros Csaba egy, a terepmunka ismeretelméleti alapjairól szóló tanulmányt publikált a Tabulában, „Résztevő megfigyelés, befogadás és nyelvismeret. Az antropológiai terepmunka hitelességéről” címmel.

Mácsai Boglárka számára az első év legfontosabb feladata a terepre való felkészülés részeként az orosz nyelvtudás tökéletesítése és az udmurt nyelv elsajátítása volt. Orosz nyelvből sikeres középfokú „C” típusú nyelvvizsgát tett. 2011 júliusában az Udmurt Állami Egyetem egy hónapos udmurt nyelvi kurzusán vesz/vett részt Izsevszkben, az Udmurt Köztársaság fővárosában. Emellett az év során az etnicitás és tájképkutatás szakirodalmát dolgozta fel.

Noha nem Udmurtia a kutatása elsődleges színhelye, mégis az itt szerzett tapasztalatok és információk egyrészt fontos kiegészítő, másrészt kontroll anyagként szolgálnak kutatásaira nézve, hiszen a baskortosztáni udmurtok kulturális életében meghatározónak számítanak az udmurtiai finanszírozások és kulturális kölcsönhatások is. Így a jelenlegi egy hónapos itt tartózkodás is számos új támponttal szolgált az etnicitás és tájképkutatás kérdéskörében.

A városi tájkép elemzéséhez kapcsolódó, „2Civilis vallás a poszt-szovjet Oroszországban” című dolgozatával (ami ez évben megvédett szakdolgozatának egy részét képezi) a XXX. Országos Tudományos Diákköri konferencia Kulturális és szociálintropológia szekciójában első helyezést ért el. Dolgozatában a múzeumok városi tájképben játszott szerepének identitásképző mechanizmusait is foglalkozott.

Az első évre tervezett workshop a korábban tervezettnél szűkebb körű volt, mindössze a kutatásban résztvevők vettek rajta részt munkamegbeszélés formájában, ahol beszámoltak egymásnak az első időszak szakirodalmi-kutatói eredményeiről, illetőleg a kutatás további menetének összehangolása, egyeztetése zajlott. A tágabb körű workshop megvalósítása a következő évre tolódott át.

A tervezett terepmunkák megvalósításához illetve az empirikus anyag feldolgozásához szükséges technikai eszközök beszerzése lezajlott, hasonló beszerzésekre a pályázat további éveiben nem került sor.

2. év: a terepmunka megkezdése, az eredmények feldolgozása

Ez az év az első három hónapos terepmunka éve az előre kiválasztott településeken, a modern antropológiai terepmunka módszertanának megfelelően. A terepmunka idejének meghatározása elvi és gyakorlati okokkal indokolható: a) elégséges megelőző tereptapasztalatokra építünk, ami lehetővé teszi a három hónap koncentrált kihasználását; b) a jelenleg érvényes szabályozás szerint Oroszország területére lehetetlen ennél hosszabb időtartamra kutatói vízumot kapni. Kutatásunk során a terepmunka tradicionális célközössége mellett a nyilvános és intézményi kommunikáció megfigyelése is feladatunk, illetve a szöveg alapú adatbázis mellett foto- és videó-dokumentációt is végzünk.

A terepmunka után az adatok lejegyzését, rendszerezését, feldolgozását végezzük. Tereptapasztalatainkat egymással megosztandó, megrendezzük workshopunkat, aminek célja az anyag megismerése mellett az esetlegesen felmerülő problémák megvitatása, tematikus fókuszpontok megállapítása, a felvetődő módszertani problémák tisztázása. Emellett szükségesek újabb könyvtári kutatások, szakmai tanulmányutak.

A második év elsődleges feladata a kutatásban a terepmunka megkezdése volt. Ennek megfelelően, illetőleg az első év finanszírozási sajátosságának megfelelően (ld. első beszámoló) az előkészületek mellett elkezdődtek a konkrét kutatások is.

Az előkészületek lezárását jelentette zártkörű szakmai szimpóziumunk Pécsen, 2011. december 2-án. A szimpózium címe „Szimbolikus tájak és etnikus kapcsolatok Oroszországban” volt, ahol a meghívott előadók időkorlátok nélkül fejthették ki véleményüket, kutatási eredményeiket a szimbolikus tájkutatásokkal kapcsolatban. A szimpóziumot az intenzív szakmai párbeszéd, sőt helyenként vita jellemezte, ami kiváló alkalom volt az elméleti alapvetések tisztázására, a kutatási utak kikristályosítására.

A terepmunkák megvalósítása a projekt általános megcélzásának részeként kissé eltolódott. Mácsai Boglárka megvalósította terepmunkáját, a 2011.09.15-2011.11.07. közötti időszakban Udmurtia fővárosában, Izsevszkben folytatott udmurt nyelvi tanulmányokat az Izsevszki Állami Egyetemen. Elsősorban magánórák keretei között igyekezett udmurt nyelvi tudását fejleszteni, de bejárt az udmurt irodalmi és néprajzi egyetemi órákra is. Ellátogatott a szomszédos Baskortosztán északi falvaiba is, hogy előkészítse a nyári három hónapos terepmunkát: szállásadó családot keresett, illetve felmérte a helyi és régióközi közlekedési lehetőségeket.

2012.04.18-2012.07.14. közötti időszakban három hónapos terepmunkát végzett baskortosztáni, többnyire udmurt lakosságú falvakban. Az utazás kezdetén illetve végén elutazott Izsevszkbe, illetve a baskortosztáni fővárosba, Ufába is, és végiglátogatta az udmurt és baskort etnológiai intézeteket, ahol számos ismeretségre és kapcsolatra tett szert. A terepmunka során elsősorban Novie Tatisli-ben, egy körülbelül 500-600 lelkes faluban tartózkodott, de igyekezett a járás központját és többi faluját is megismerni, vagy legalábbis ellátogatni azokba. Továbbá a multi-sited terepmunka elvét szem előtt tartva igyekezett a falu lakosságát vagy képviselőit elkísérni minden olyan fontosabb eseményre, amelyet más faluban vagy városban rendeztek. Így vett részt a szomszéd járás egyik falujában rendezett imaünnepen, ahol a baskortosztáni udmurtok egésze összegyűlt, vagy az izsevszki Gerber Fesztiválon, amely az egyik legnagyobb össz-udmurt rendezvénynek számít. A kutatás során nagy figyelmet szentelt a falu különböző tereinek, főként a háborús emlékművek és az imaházak használatára volt kíváncsi. Részt vett olyan ünnepeken, melyek számára ezek a terek szolgálnak központi térként (háborús emlékművek: Győzelem Napja, úttörők napja;

imaház: faluimádkozás, „világimádkozás”), illetve létrejöttük, megalapításuk történetével is megismerkedett.

Nagy Zoltán terepmunkája a második pályázati évben nem kezdődött el, aminek oka elsősorban az egyetemi élet munkarendje: a tavaszi szemeszter vizsgaidőszakában nem lehetett eltávozást kapni, ugyanakkor a terepmunka ideális idejét e téma kapcsán a melegebb, nyári hónapok jelentik. Emiatt a terepmunka megvalósítása a nyári pályázati évforduló utánra tolódott.

Mészáros Csaba terepmunkája néhány hónap csúszást szenvedett gyermeke megszületése miatt.

A második évben folytatódott a tudományos felkészülés, illetve részben megkezdődött a kutatási eredmények feldolgozása, tudományos hasznosítása is. A kutatócsoport rendszeresen rendezett szűk körű workshopokat, pályázati megbeszéléseket.

Nagy Zoltán ebben a pályázati évben teljesítette habilitációs eljárását is, és a habilitáció tudományos előadásaként szűken a kutatási témába vágó előadást tartott: „A hantik a lokális közbeszédben: egy etnikum láthatatlanná válása”, ahol a Tomszk megyei etnikus diskurzusokban való részvételt illetve kiszorulást a táj szimbolikus meghódításával hozta kapcsolatba.

Mészáros Csaba tudományos előkészületének részeként Halléban a Max Planck Institute for Social Anthropology Szibéria Kutatóközpontjában kutatott a második pályázati évben. Németországi tartózkodása alatt a környezetérzékelésre és tájantropológiára vonatkozó nemzetközi szakirodalom áttanulmányozása után a témában három közlésre elfogadott dolgozat született angolul és magyarul. A konkrét kutatási feladatok és eredmények a következők voltak: Betekintést nyert az Intézet aktuális kutatási programjaiba. Megismerte a “Conditions and Limitations of Lifestyle Plurality in Siberia” és a “Historical Anthropology of Eurasia” kutatási projektek résztvevőit, feladatait és eredményeit. Hozzáfért a Max Planck Institute for Social Anthropology szerverein tárolt kész és félig kész munkaanyagokhoz, amelyek nagy segítségére voltak hallei kutatómunkája elmélyítésében. Rendszeresen részt vett a Max Planck Institute for Social Anthropology által szervezett előadásokon és üléseken.

3. év: a terepmunka befejezése, az eredmények feldolgozása

A második terepmunka célja az eredmények tisztázása, pontosítása, illetve a következtetések ellenőrzése, „feed-back”-je. A felkészülés a feldolgozott anyag alapján az új és/vagy pontosabb kérdések megfogalmazását, illetve újra a gyakorlati felkészülést.

A két terepmunka anyagának elemző feldolgozása a terepmunka utáni időszak feladata. a résztvevő kutatók közötti diskurzust segítő újabb workshopot tartunk egymás eredményeinek megismerése, megvitatása céljából, illetve kidolgozzuk esettanulmányainkat. Ugyanakkor szükségesek további tanulmányutak is, hogy a kutatás során folyamatosan tájékozottak lehessünk a legújabb szakirodalmi eredményekben.

Az ezévi elsődleges feladata a terepmunka végzése volt, ebben az évben zajlottak a legfontosabb terepkutatások.

Nagy Zoltán kutatásának tematikus vezérfonala a szimbolikus táj kutatás volt, a Vaszugán folyó menti (Nyugat-Szibéria) lakosság etnikusan eltérő tájérzékelésére és – értelmezésére koncentrált. Ezzel szoros kapcsolatban kutatta a huszadik századnak mind a helyi őslakos hantik, mind a betelepítettek számára meghatározó történelmi traumáját, a sztálini kulákosítást és kitelepítéseket, ennek hatásait és emlékezetét. Kutatási témája az elsődleges etnológiai adatgyűjtés mellett (résztvevő megfigyelés, interjú) levéltári, adattári és könyvtári kutatásokat is szükségessé tett. Kutatásait elsősorban jegyzetek, lemásolt

dokumentumok (írott dokumentumok, videó- és multimédia anyagok), fényképek és hangfelvételek formájában rögzítette. Terveinek megfelelően végigjárta a Vaszjugán folyó településeinek többségét, mielőtt központi terepére, Novüj Vaszjugánba érkezett volna. Ennek célja az volt, hogy általános képet kapjon a folyó völgy helyzetéről, az etnikus viszonyokról, és megvizsgálja, hogy a tájról folytatott diskurzusok a kutatás fókuszát jelentő Novüj Vaszjugán településen kívül hogyan zajlanak, az ott kialakított kép menyire általánosítható.

Mészáros Csaba 2012. december 27-e és 2013. február 26-a között végzett terepmunkát Jakutiában. A kutatásnak a Jakutszki Állami Egyetem illetve Jakutszki Bölcsészettudományi Intézet adott otthont. A kutatás első felében Kebeeji megye három településén végezett terepmunkát: Tyajában, Aryktyykhban és Lüksügünben. A terepmunka időtartama alatt a tavak és az emberek viszonyát vizsgálta. A terepmunkát követően archívumi és könyvtári munkát folytatott Jakutszkban.

A kutatási eredmények feldolgozása intenzíven folytatódott ebben az évben. A közös munkát segítő szűk körű workshopok megtartása mellett ez az év volt a legintenzívebb időszak a kutatáshoz kapcsolódó publikációk szempontjából.

Mácsai Boglárka számára az év a legutóbbi terepmunka során gyűjtött anyag feldolgozásával telt. Ehhez szorosan kapcsolódva 2012-2013 tanévben a Közép-európai Egyetem (Central European University) Történelem Tanszékén végezett egy-éves mesterképzést, mely elsősorban kutatása elméleti keretének szélesítéséhez, a történelmi ismeretek szélesítéséhez járult hozzá. Szakdolgozatának címe „Little Motherland” - The Role of School-Museums and Kraevedenie in the Contemporary Russian Historical Politics, konzulense Alexei Miller, opponense Marsha Siefert volt.

4. év: a következtetések levonása, az eredmények publikálása

A negyedik év a kutatási eredmények publikálásának ideje. Következtetéseinket különböző műfajokban kívánjuk elérhetővé tenni:

a) Kiállítás. A téma jellegéből adódóan kiváló lehetőséget biztosít a vizuális megjelenítésre. A kiállítás rendező elve nem a területi megközelítés, hanem a tér szimbolikus használatának általánosságai, közös problémafelvetései lesz.

b) Nyomdakész tanulmánykötet. A tudományos szövegben is elérhetővé kívánjuk tenni munkánkat. A tervezett tanulmánykötet bevezető tanulmány formájában fogja tartalmazni elméleti következtetéseinket, megközelítésmódunkat, amit a három terepnek megfelelő három esettanulmány fog követni. A kötetet kiadás-kész állapotba kívánjuk hozni.

c) Tudományos előadás. Esettanulmányainkat a nemzetközi tudományos közélet számára is elérhetővé kívánjuk tenni, amire a nemzetközi konferencián való részvétel ad lehetőséget.

d) Közös speciális kollégium tartása. A közös egyetemi kurzus segít a publikációk anyagának kidolgozásában.

A projekt terveinek megvalósítására 1 éves hosszabbítást kért és kapott az OTKA-tól. Ennek megfelelően a 4. év vállalásait egy év helyett kettőre osztotta el. Vállalásaink közül a nyomdakész tanulmánykötet és a kiállítás elkészítése az utolsó (meghosszabbított) kutatóév feladata lett. A negyedik évben is jelentős volt publikációs tevékenységünk, és nemzetközi konferenciákon vettünk részt.

A pályázat egyik fontos eredménye egy gyümölcsöző nemzetközi kapcsolat kialakítása, amelynek alapját az jelentette, hogy Mészáros Csaba meghívást kapott a Jakutszkban működő Антропология вечной мерзлоты: ландшафт, жизнедеятельность, ритуал (на примере северных тюрков саха) kutatásba. Ennek részeként sikerült megszerveznie két olyan nemzetközi szimpóziumot, amely a táj kérdésével foglalkozott, és a

magyarországi résztvevő fél az MTA BTK Néprajzi Intézetének hathatós segítségével ezen OTKA kutatás résztvevői voltak elsősorban. Az első nemzetközi konferencia Budapesten került megrendezésre 2014. június 3-án, a második pedig Jakutskban 2014. szeptember 5-én.

A vállalt közös egyetemi kurzus is megtartásra került (Nagy Zoltán, Mácsai Boglárka, 2013/14 tavaszi félév).

Emellett ebben az évben is tovább folytak kutatóútjaink:

Mácsai Boglárka 2013 őszén három hónapot töltött Baskortosztánban, Tatüslü járásban, 2014 májusán pedig két hetet a köztársaság fővárosában, Ufában. Első terepmunkáján olyan fogalmak helyi illetve térbeli (múzeumi) értelmezéséhez gyűjtött anyagot, mint haza, kis haza, szülőföld stb., illetve arra kereste a választ, hogy pedagógiai módszerek segítségével hogyan próbálják kialakítani az ezekhez való érzelmi kötődést a tanulóknál. Második útján adattári kutatásokat végzett, és nemzetpolitikai oktatás fontos intézményével, a Gyerekturizmus és Helytörténet Köztársasági Központjával ismerkedett.

Mészáros Csaba folytatta terepmunkáját 2013. november 1 és december 15. között Jakutiában, Kebejei megye három településén: Tyajában, Aryktaakhban és Lüksügünben. A terepmunka időtartama alatt a tavak és az emberek viszonyát vizsgálta tovább.

Nagy Zoltán egy-egy hónapot töltött Moszkvában és Szentpéterváron a meghatározó kutatóintézményekben, feltárva az adattári és könyvtári forrásait a hantik, ezen belül is a vaszjugáni hantik kutatásának. Az út során jelentős forrásfeltárást végzett, elsősorban a Szentpétervári Kunstkamera adattárának (Музей антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) Российской академии наук) vaszjugáni hantikra vonatkozó gyűjteményéből, és fontos szakirodalmi adatbázist hozott létre. A kutatóút eredménye az oroszországi „lanschaft” kutatások megismerése, feltérképezése is.

5. év: a következtetések levonása, az eredmények publikálása

A projekt meghosszabbítása után, annak ötödik évében vállalásaink közül a nyomdakész tanulmánykötet és a kiállítás elkészítése volt a feladat.

A tervezett tanulmánykötet tanulmányai elkészültek, minden kutató egy-egy tanulmányt írt. A tanulmányok a néprajztudomány legrangosabb hazai folyóiratában, az Ethnographiában fognak megjelenni kvázi tematikus szám formájában, várhatóan 2016. évfolyam 2. számában. A tanulmányok megtekinthetők a PTE BTK TKI Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék archívumában. Az egyes tanulmányok a kutatók érdeklődésének legfontosabb irányait mutatják be.

A vállalt kiállításra 2015. március 7. és május 15. között került sor a Nagyatádi Városi Múzeumban. A címe: „Az út – síneken, jégháton, ösvényeken Oroszországban”, melyben az oroszországi utazások makro-, mezo- és mikroszintű elemzésére tettünk kísérletet, elsősorban fotók illetve installációk segítségével. A kiállítás 2015. szeptemberében a zirci Reguly Antal Múzeumban kerül bemutatásra, budapesti szerepléséről is tárgyalások folynak.

2015. szeptember 3. és 9. között egy hetet töltöttek el a kutatócsoport tagjai Jakutiában, ahol nemcsak a már említett konferencián vettek részt, hanem maguk is meglátogattak olyan kiemelt jelentőségű tájakat, amelyek identitásképző erejűek a szahák számára. A kutatók megtapasztalhatták, hogy hogyan alakul át egy szibériai táj (a Léna folyó fluvialis síksága) felövezve az épített környezet jeleivel egy olyan nemzeti szertartástérre, amely a nemzeti összetartozás egyik legkifejezőbb helyévé vált Jakutiában.

Mindemellett a kutatók ebben az évben is számos hazai és nemzetközi konferencián vettek részt illetve írtak tanulmányokat a „táj” témakörében.

2. A pályázat eredményeinek összegzése

A pályázat a munkatervben megfogalmazott vállalásait teljesítette. Az öt éves projekt legfontosabb eredményeit az alábbiakban lehet összefoglalni:

2.a. Workshopok, szakmai együttműködések

A pályázat egyik fontos eredménye a táj kutatásának hazai és nemzetközi intézményeivel való kapcsolatfelvétel. A szűk körben évente megtartott munkabeszámolók, megbeszélések mellett workshopjainkat sikerült tudományos eseményekké tenni.

Első tág workshopunkra 2011. december 2-án Pécsre került sor. A konferencia résztvevői egy kivétellel hazai kutatók voltak. A rendezvény programja:

„Szimbolikus tájak és etnikus kapcsolatok Oroszországban” – workshop

2011. december 2.

Nagy Zoltán, *Az erdő*

Mészáros Csaba, *A Jakutiai tájak rendszere*

Mácsai Boglárka, *Identitásformáló és -reprezentáló terek egy baskíriai udmurt faluban*

Albert Réka (ELTE BTK Atelier), *A nemzeti tájkép fogalomhasználata a 19. századi prózában*

Sántha István (MTA BTK NKI), *Térhasználat az evenkik földjén*

A vitákban meghívottként részt vett

Ruttkay-Miklós Eszter (Zirci Múzeum)

Tatiana Safonova

A pályázat utolsó két évében a projekt (elsősorban Mészáros Csaba) az MTA BTK NKI támogatását is élvezve kapcsolatot alakított ki a Jakutszki Bölcsészettudományi Központ Északkelet-Szibéria Népei és Kultúrái nevű osztályával, amely 2012 óta kap támogatást a „Permafroszt talaj antropológiája” elnevezésű kutatási programjának kivitelezéséhez. E program keretében került megrendezésre két tudományos ülés is, Budapesten illetve Jakutszkban. A rendezvények programja:

Ландшафт, родина и коренные народы России

Budapest, 2014. június 3.

(beszámoló róla: <http://igi.ysn.ru/index.php?page=novosti&str=220914>)

Vargyas Gábor (Венгерская Академия Наук, Научно-исследовательский центр гуманитарных наук, Институт этнографии), *Открытие и приветствие*

Романова, Екатерина Назаровна: (Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера, Сектор этнографии народов северо-востока России; Заведующая сектора), *Озерная культура Кобяйского улуса: проект*

Nagy Zoltán: (Университет г. Печ), *Остяки. Урман. Память*

Avar Ákos: (Университет по имени Этвоша Лоранда), *Видимые и невидимые хозяева монгольской природы. Разделение окружающего мира в монгольской традиции*

Mácsai Boglárka: (Университет г. Печ), *Малая Родина - репрезентация понятия в школьных музеях Башкортостана*

Алексеева, Евдокия Кимовна (Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера, Сектор этнографии народов северо-востока России), *Горы, озеро, олени: окружающая среда и эвены*

Романова, Екатерина Назаровна (Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера, Сектор этнографии народов северо-востока России), *Ландшафт и человек: роль озер в жизни якутов Кобяйского улуса*
Somfai Kara Dávid: (Венгерская Академия Наук, Научно- исследовательский центр гуманитарных наук, Институт этнографии), *Связь между саха эмчит целителей и природы, изменения в постсоветский период*
Mészáros Csaba: (Венгерская Академия Наук, Научно- исследовательский центр гуманитарных наук, Институт этнографии), *Алаас или скошенный луг? Изменения в использовании и восприятия алаасов в Центрально-Якутии*

illetve:

Международный научный семинар «Ландшафт. Культура. Образ. Символ»

Jakutsz, Oroszország, 2014. szeptember 5.

Mészáros Csaba, Институт этнологии Венгерской академии наук, *Перспективизм в якутской народной культуре*
Романова Екатерина Назаровна, ИГИПМНС, *Формирование культурных кодов в презентации ссеверо-восточных территорий: Якутия и Сахалин (историко-когнитивное исследование)*
Шейкин Юрий Ильич, Игнатьева Татьяна Иннокентьевна, АГИИК, *Проблемы ареальных исследований интонационно-акустических культур тунгусо-маньжурских народов Якутии и Амура*
Nagy Zoltán, Печский университет, *Медведь и страх у хантов реки Васюган*
Мухомлева Светлана Дмитриевна, ИГИПМНС, *Глаз повествующего субъекта: ландшафт Среднего мира в олонхо (к поэтике визуальности)*
Mácsai Boglarka, Печский университет, *Употребление понятий «край» и «Родина» среди удмуртских школьников (Башкортостан)*
Винокурова Лия Иннокентьевна, ИГИПМНС, *Ландшафт «малой родины»: история восприятия якутского села (на примере жителей РС(Я))*
Иванов Ньургун Михайлович, ИГИПМНС, *Отражение этнокультурной информации в топонимии*
Данилова Наталья Ксенофонтовна, ИГИПМНС, *Мифологема и символика орографических объектов*
Петрова Анна Григорьевна, АГИИК, *Традиционное искусство саха в современной художественно-проектной культуре*
Саввинов Анатолий Иванович, ИГИПМНС, *Ессейские якуты: хозяйственно-культурные традиции и особенности этнического образа*
Алексеева Евдокия Кимовна, Варавина Галина Николаевна, ИГИПМНС, *Движение и Путь в тунгусской модели мира: образы, символика, границы*
Сергина Евдокия Степановна, АГИИК, *«Айан» (путешествие) шамана: пространство и время движения*
Алексеева Сардана Анатольевна, ИГИПМНС, *Человек и Природа в тунгусском этикете: сакральное и профанное (традиционные модели и новые коммуникативные стратегии)*
Слепцов Юрий Алексеевич, ИГИПМНС, *Отношение к медведю у эвенов Якутии и Камчатки*

Mészáros Csaba a projekt futamideje alatt szoros kapcsolatot alakított ki az általa vizsgált táj egyik legfontosabb kutatócsoportjával. A Nemzetközi Sarkkutató Tanács keretén belül működő Nemzetközi Permafroszt Szövetség (International Arctic Science Committee; International Permafrost Association; Permafrost and Culture Action Group) 2014. április 6-7 között rendezte meg a „Permafrost Dynamics and Indigenous Land Use” elnevezésű workshopot Helsinkiben. A műhelymegbeszélés során az örökké fagyott talaj globális éghajlatváltozással összefüggő változásait, és annak a mezőgazdasági termeléssel illetően a területen honos közösségek hagyományos gazdálkodásával való összefüggését vitatta meg a nemzetközi kutatóközösség.

A projekt során rendszeres kapcsolat alakult ki a kutatócsoport és az MTA BTK NKI között, nem csak a szaha féllal való együttműködés során. Mind Nagy Zoltán, Mind Mácsai Boglárka – akik nem tagjai a Kutatóintézetnek – előadást tartott az NKI „Etnológiai előadássorozatában”. Nagy Zoltán a projekt révén kapcsolatba került franciaországi kutatócsoportokkal is, így egyik, a projekt során folytatott részkutatásával meghívást kapott egy tanulmánykötetbe is, amely szerkesztés alatt áll (Sous la peau de l’Ours. L’humanité et les ursidés : aspects techniques, zoologiques, psychologiques, symboliques, mythologiques et anthropologiques).

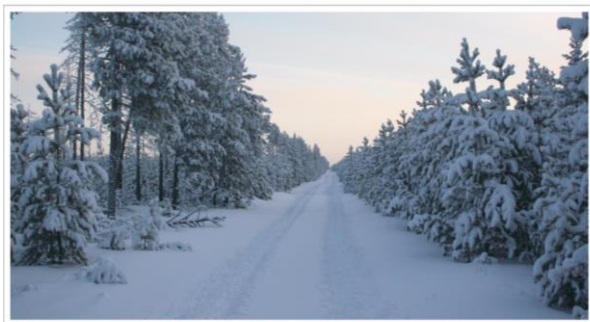
2.b. Egyetemi kurzusok

Fontosnak tartjuk, hogy a projekt eredményei nemcsak a tudomány szorosan vett színterein jelentek meg, de beépültek a Pécsi Tudományegyetem néprajz szakának oktatási anyagába is. Az intézményben rendszeresen oktató Nagy Zoltán a kutatás eredményeire több kurzus anyagában is rendszeresen reflektál: a táj szakrális szimbolikájával, a táj és az ember kapcsolatrendszerével foglalkozik „A hantik vallása” című BA kurzuson; a táj használatára, kiélésére, a táj és az ember hétköznapi kapcsolatrendszerére reflektál a „Hantik kultúrája” BA kurzuson; míg a táj mint az etnikus szimbolizáció markere, a táj és az etnicitás kapcsolatrendszerének vizsgálata pedig kiemelt szerepet játszik „etnicitás” című MA kurzusában. Mácsai Boglárka hol önállóan, hol Nagy Zoltánnal tartott közösen órákat, ahol az emlékezeti táj, valamint ugyancsak az etnicitás és a táj kapcsolatrendszerét vizsgálta, vizsgálták. Mészáros Csaba 2013-ban hirdetett órát az oroszországi posztszovjet kutatásokról.

2.c. Kiállítás

A projekt egyik eredménye a tudományos és a laikus közönséget egyaránt megcélzó kiállítás, mely a tájhasználat egy fontos kérdésének, a helyváltoztatás, a közlekedés antropológiai bemutatására vállalkozott. A kiállítás a vizsgálat három lehetséges szintjén megközelítve mutatja be Oroszország területén az utazás kultúrájának három lehetséges körét: a köztársaságok közötti vasúti közlekedést; a köztársaságokon belüli távolsági közlekedés egy sajátos, a lokális táj adottságai által erősen meghatározott jakutiai példáját; illetően a lakott települések és a vadászterületek közötti kis távolságú közlekedés módjait, lehetőségeit. A kiállítás elsősorban fénykéпкиállítás, de hosszabb, összeszerkesztve tanulmányként is értelmezhető magyarázó szövegek, valamint installációk is kiegészítik. A kiállításból katalógus készül, melynek szerkesztése jelenleg folyamatban van.

A kiállítás első színhelye a Nagyatádi Városi Múzeum (2015. március 7 – május 15.) volt, de vándorkiállításként több helyütt bemutatásra fog kerülni. A következő állomása a zirci Reguly Antal Múzeum lesz, de budapesti szerepléséről is előrehaladott tárgyalások folynak. A nagyatádi kiállításhoz kapcsolódóan Nagy Zoltán és Mészáros Csaba előadást is tartottak saját kutatásaikból.

MEGHÍVÓ

A kiállítás alkotói:
Mácsai Boglárka • Mészáros Csaba • Nagy Zoltán
A kiállítás 2015. május 15-éig látogatható.

A kiállítás általunk ismert reakciói itt érhetők el:

http://www.magyarmuzeumok.hu/kiallitas/2482_vizonyok_es_vizonylatok

<http://www.sonline.hu/somogy/kozelet/harom-fiatal-kutato-kalandja-oroszorszagban-600678>

<http://n-mk.hu/muzeum/hirek/az-ut---sineken--jeghaton--osvenyeken-oroszorszagban>

http://btk.pte.hu/esemenyek/az_ut_sineken_jeghaton_osvenyeken_oroszorszagban

2.d. Terepmunkák

A projekt fontos eredménye a résztvevők által elvégzett terepmunkák, adattári kutatások. Ezek rövid leírása a következő (részletesen az egyes évekről szóló leírásokban)

Mácsai Boglárka terepmunkáit (2 alkalom, hat hónap) Baskortosztán egy északi járásában udmurtok, tatárok és baskírok között végezte. Kutatása fókuszában a 'haza', a 'kis haza' illetve a 'vidék' fogalmainak helyi értelmezése és használata állt. Legfőképpen arra volt kíváncsi, hogy ezek hogyan jelennek meg a hazafias nevelés tematikájában és az iskolamúzeumok kiállításaiiban, ezáltal pedig hogyan próbálják alakítani a diákok lokális, etnikai és nemzeti identitásait. A terepmunkák vázát a helyi iskolák rendszeres látogatása jelentette, mely során interjúkat készítettem a tanárokkal és igazgatókkal, részt vettem helytörténeti foglalkozásokon és egyéb közismereti órákon, körülbelül tíz helyi múzeum anyagát dolgoztam fel, illetve közel 400 kérdőív került kitöltésre a diákok által, mely főként a fogalmak értelmezését és a patriotikus nevelés eredményeinek kimutatását célozta meg. Ezt kiegészítendő egy hónapos kutatómunkát végzett Ufában, amely során jelentős anyaggal egészítette ki adatbázisát.

Mészáros Csaba kétszer, összesen 5 hónapnyi terepmunkát végzett Jakutiában, amelynek során Közép-Jakutiában *Kebeji* megye három településén járt: *Tyajāban*, *Aryktaakhban* és *Lüksügünben*. A terepmunka időtartama alatt a tavak és az emberek viszonyát vizsgálta. A terepmunkát követően archívumi és könyvtári munkát folytatott Jakutskban. A kutatás elsődleges célja az volt, hogy kiegészítse a kutató eddigi 2002 óta végzett terepmunkáit. A szaha környezetérzékelés számára legfontosabb két táj ugyanis a kör alakú termokarsztos süllyedéseken kialakult boreális rét (az *alaas*) illetve a hasonló mechanizmus mentén kialakult tavak. A tavak és alaasok vizsgálata a szaha környezetérzékelés olyan alapvonásait tárta fel, amelyekkel az elmúlt időszakban megéltünk, az animizmusról, az élők és élettelenek csoportosításáról szóló nemzetközi diskurzusokba csatlakozni lehet.

Nagy Zoltán a Nyugat-Szibériai Vaszjugán folyó mentén végezte terepmunkáját (egy alkalom, 3 hónap). A kutatás során a terület lakott területeit körbeutazta, ám kutatásának központja Novuj Vaszjugán település volt. A vizsgálat során a helyi „hantik” és a helyi többségi „oroszok” kapcsolatrendszerét állította a középpontba. Kutatói kérdései három irányba mutattak: 1. A tájhasználat „etnikus” sajátosságai, eltérő stratégiái, a táj és az identitás kapcsolatrendszere. Míg az oroszok számára az erdő kiismerhetetlen, kiszámíthatatlan, ellenséges területet jelent, addig a hantik számára az erdő az otthon szimbóluma. Az erdő a hantiknak lakhely és munkahely egyszerre, ami valójában azt jelenti, hogy míg számukra a vadászat elsősorban életforma, addig a helyi oroszok számára vagy tisztán gazdasági-, vagy hobbi tevékenység. 2. A helyi „osztjakok” nem játszanak szerepet a régió hivatalos emlékezetpolitikájában, kizsorulnak a nyilvános diskurzusok legkülönbözőbb színtereiről is. Ebben a folyamatban kulcsszerepet játszik a régió emlékezetpolitikáját meghatározó kulturális trauma, a Sztálini ki/betelepítések. Ennek emlékezete a táj és az ember kapcsolatának megfogalmazása révén zárja ki az „osztjakokat” ezekről a színterekről. 3. A szibériai táj és az ember kapcsolata értelmezhetetlen a medve és az ember kapcsolata nélkül. A medve egyrészt a hanti társadalom egyik kulcsszimbóluma, másrészt pedig a mindennapjaikat meghatározó konkurens élőlény. A medvéhez való viszonyt a „félelem” fogalmán keresztül közelítettem meg, amely legitim és illegitim viselkedési mintákat nyújt az embernek és a medvének is.

2.e. Publikációk, előadások

Az OTKA által támogatott kutatási program legfontosabb eredményei azok a publikációk és konferencia előadások, amelyek révén a kutatás során végzett munkánkat a szélesebb szakmai közönség elé tárhattuk.

Fontos vállalás volt a kötetbe szerkeszthető tanulmányok nyomdakész megírása is. A vállalt tanulmányok elkészültek:

Mácsai Boglárka: *„A hegy kis kavicsokból áll” Az oroszországi haza-koncepció baskortosztáni iskolamúzeumokban*

Mészáros Csaba: *Változó gazdálkodás és változó éghajlat. Marhatartás és permafroszt talaj Jakutiában*

Nagy Zoltán: *Kié ez a táj? Vaszjugáni hantik diskurzusok között kallódva.*

Jelentős sikernek tartom, hogy főszerkesztői ígrettel bírnak arra nézve, hogy a tanulmányok megjelenhetnek az Ethnographia – várhatóan – 2016. évfolyam 2. számában. Ebben a formában remélhető, hogy a legszélesebb hazai néprajzi szakmai közvélemény is megismerkedhet kutatásain eredményeivel. A szövegek jelenleg a Pécs Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Társadalmi Kapcsolatok Intézete Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszékének archívumában érhetőek el.

Az eltelt 5 év során a támogatás segítségével megvalósult publikációs tevékenységet az alábbi táblázat foglalja össze:

	Mácsai Boglárka		Mészáros Csaba		Nagy Zoltán		A három kutató által együttesen	
	Összesen	Idegen nyelven	Összesen	Idegen nyelven	Összesen	Idegen nyelven	Összesen	Idegen nyelven
Tanulmány	4	1	11	4	14	7	29	12
Monográfia	0	0	1	0	0	0	1	0
Konferencia előadás	11	6	18	14	25	12	54	32

A projekt témájához kapcsolódó, a támogatás segítségével megvalósult publikációkat a pályázati beszámoló megfelelő rovatába feltöltve lehet olvasni. Az ugyanígy megtartott előadások listája alább olvasható:

Mácsai Boglárka

- „We do our best to be like him”. Masculinization of Girl’s Patriotism Through the Memory of War Heroes in Contemporary Russia
Gendered Memories of War and Political Violence. Budapest, 2012. december 7-8;
- Az ország sorsa a férfiak sorsában. A hazafiasság genderizált mintái a jelenkori Oroszországban. Egyén és politikai gyakorlat. Országos Doktorandusz Konferencia. Pécs, 2013. április 19-20.
- A Kis Haza – Iskolamúzeumok és lokális identitás Baskortosztánban
Mesterek és Tanítványok Konferencia. Pécs, 2013. május 10-11
- Nemzetépítés és oktatás Baskortosztánban – hipotézisek
PTE-BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola Házikonferencia. Pécs, 2013. május 24.
- Малая Родина и Родина в политических дискурсах
Landscape and Man in the Ethnography of Russia. Workshop I. 2-5 June 2014 Institute of Ethnography, Academy of Hungarian Sciences, Budapest, Hungary.
- Патриотическое воспитание в краеведческих школьных музеях в Башкортостане
V. Russian Conference of Finno-Ugric Studies Finno-Ugric Languages and Cultures in the Sociocultural Landscape of Russia. 25-28 June 2014 – Petrozavodsk, Republic of Karelia, Russian Federation
- Малая Родина и Родина в политических дискурсах.
Landscape and Man in the Ethnography of Russia. Workshop II. 8-11 September, 2014 – Institute of Humanities, Jakutsk, Saha Republic, Russian Federation:
- “I am a Tractorist – This Is My Feast!” Sabantuy as Post-Soviet Political Ritual
10th Annual Conference of the SIEF Working Group on the Ritual Year. 25-27 September 2014 Innsbruck, Austria:
- Patriotic Upbringing in the Russian Federation
Restructuring State and Society in Russia. 14th Annual Aleksanteri Conference 22-24 October, 2014 – Aleksanteri Institute, Helsinki
- Az új lendület – Állampolgári-hazafias nevelés az Oroszországi Föderációban.
III. IRI Társadalomtudományi Konferencia, Stúrovo, 2015. április 26-27.

Mészáros Csaba

- 2011. 12. 2. Magyar Néprajzi Társaság Etnológiai szakosztály „Táj és etnicitás Oroszországban” szimpózium, Pécsi Tudományegyetem Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszék, Pécs, Ökotópok és tájak Jakutiában
- 2011. 10. 19. Max Planck Institute for Social Anthropology, Department II. Meeting, Halle. Surnames, Reputation and Personality
- 2012. 01. 18. Universität Hamburg, Ringvorlesung „Narrative des Nomadismus”. Nomadism as Ethnic Self-Representation among Sakhas
- 2012. 11. 08. PTE Bölcsészettudományi Kar, Bölcsész Akadémia. Az alkohol szakrális és profán használata Szibériában
- 2013. 02. 11. Jakutszki Állami Egyetem, Szaha Filológiai Kar. A mező érzékelése a szaháknál
- 2013. 02. 13. Jakutszki Állami Egyetem, Plenáris előadás. A környezetérzékelés értelmezése az európai antropológiában

- 2013. 02. 15. Jakutszki Arktikus Művészetek Főiskolája. A táj és az érzékelés viszonya
- 2013. 03. 11. ELTE BTK, Szibéria, Mongólia, Mandzsúria Emlékezés Uray-Kőhalmi Katalin tiszteletére. Pézsmapocok-vadászat Közép-Jakutiában
- 2013. 12. 06. Északkelet-Oroszországi Föderatív Egyetem, Szaha Filológiai Kar, Jakutszk. Környezetérzékelés és turizmus Jakutiában
- 2013. 12. 09. Északkelet Oroszországi Föderatív Egyetem, Szaha Filológiai Kar, Jakutszk. A tekintély és bizalom szerepe a szaha faluközösségekben.
- 2013. 12. 08. Északkelet Oroszországi Föderatív Egyetem, Szaha Filológiai Kar, Jakutszk Pézsmapocok-vadászat Közép-Jakutiában
- 2013. 12. 09. Bölcsészettudományi Intézet, Jakutszk Konferencia: Fol'klor i tradicija u dolganov. Előadás címe: Az északhoz kapcsolódó sztereotípiák Közép-Jakutiában
- 2014. 04. 06. International Arctic Science Committee, Arctic Summit Week, Helsinki Conference: Permafrost Cultures. Alaas or hayfield. Changes in local environmental perception
- 2014.06.03. MTA BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest. Konferencia: Táj, haza és Oroszország őshonos népei. Előadás címe: Álász vagy kaszáló. A helyi környezetérzékelés változása Közép-Jakutiában.
- 2014. 09.05. Jakutszk, Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН. Международный научный семинар «Ландшафт. Культура. Образ. Символ». 2014. szeptember 5
- Перспективизм в якутской народной культуре.
- 2015. 06. 23. Zagreb, SIEF 12th Congress: Utopias, Realities, Heritages. Ethnographies for the 21st century. The concept of North in Arctic indigenous environmental perception (the example of Sakhas)
- 2015. 06. 26. Jakutszk, Арктический институт культуры и искусств. «Геокультурные образы Арктики». Finding homeland in the Arctic
- 2015. 07.03. Jekatyerinburg. Ассоциация антропологов и этнологов России Институт этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая РАН Институт истории и археологии УрОРАН Уральский федеральный университетим. первого Президента России Б. Н. Ельцина. XI. КОНГРЕСС АНТРОПОЛОГОВ И ЭТНОЛОГОВ РОССИИ КОНТАКТЫ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КУЛЬТУР. Ландшафт как живое существо: Перспективизм и анимизм в якутской культуре

Nagy Zoltán

- „Тот же самый лес? Лес как символический ландшафт у хантов и русских” konferencia adatai: 2010.08.0-08.14., Piliscsaba, 11. Nemzetközi Finnugor Kongresszusra (CIFU 11),– előadás tartása:
- "Sör – férfias karakterrel." Újra az alkoholról és Szibériáról. konferencia adatai: Újabb eredmények a hazai obi-ugrisztikában. Konferencia Csepregi Márta tiszteletére. Budapest, 2011. február 8.
- A láthatatlan osztályok. A vaszjugáni hantik a helyi etnicitás-diskurzusokban. Kolozsvár: EME Bölcsész- és Nyelv- és Történettudományi Szakosztály, 2011.március 9.
- Пиво с мужским характером. Пиво и его локальные значения. konferencia adatai: Конгресс этнографов и антропологов России. Петрозаводск, Карелия, Россия. 4-8. июля 2011.г. (Petrozavodsz, Karélia, Oroszország. 2011. július 4-8.)

- Vodka-kultúra. Alkohol és társadalom Szibériában. Szeged, Forum Humanum X. Szegedi Pszichológiai Napok, 2011. 10. 21.
- Az erdő.
„Szimbolikus tájak és etnikus kapcsolatok Oroszországban” OTKA szimpózium. Pécs, 2011.12.02.
- Hol keressük a hantikat. Avagy Szibéria néprajza és a városok. Finnugor Szeminárium. Pécs, 2012. január 6-7
- Vodka és sör, avagy gondolatok a hantikról és a nemzeti identitásról. Szeged, 2012. április 4.
- Centrumról és perifériáról, Jelcinnről és a rénszarvasokról. Felemelkedés és hanyatlás. I. Keleti Népek és Birodalmak Konferencia. Pécs, 2012. április 19.
- A hantik a lokális közbeszédben: egy etnikum láthatatlanná válása konferencia adatai: Kultúrák és értékek. A „jó”, a „rossz” és az antropológus. A Magyar Kulturális Antropológiai Társaság III. Vándorkonferenciája. Budapest, 2012. április 20–21.
- Plenáris előadás: Лес: понятие ландшафта у хантов и русских Васюгана konferencia adatai: Международная научно-практическая конференция "Шатиловские Чтения - 2012. Томск, 2012.09.25-28.
- Бзаимоотношении в изучении репрессии и аборигенов konferencia adatai: Международная научно-практическая конференция "Шатиловские Чтения - 2012. Томск, 2012.09.25-28.
- Почему именно ханты? Исследования хантов в Венгрии Томский государственный педагогический университет. Томск, 2012.10.24.
- Felfedezés és észrevétlenség. A vaszjugáni hantik esete a társadalomtudománnyal. konferencia adatai: Felfedezések a humán tudományokban. Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának tudományos ülése. Budapest, 2012. november 12.
- Egzotikum, politika, tudomány: egy szibériai nép felfedezése és elfelejtése. konferencia adatai: Mesterek és tanítványok konferencia. Pécs, 2013. május 10-11.
- A hantik a lokális közbeszédben: egy etnikum láthatatlanná válása. konferencia adatai: MTA BTK Néprajztudományi Intézet. Etnológiai előadások. Budapest, 2013. május 23.
- Migráció Nyugat-Szibériában. konferencia adatai: Határon Túli Magyarok Interdiszciplináris Nyári Egyeteme. Pécs, 2013. augusztus 27.
- Sámántánc a konferencián: a néprajztudomány teologizálódása. konferencia adatai: Sámán sámán hátán. A kortárs pogányság multidiszciplináris vizsgálata. Szeged, 2013. november 20.
- Этнография и культурная антропология в Венгрии. Москва, Московский Государственный Университет по имени Ломоносова, 2014.02.14.
- Остяки на территории Томской области. Сентпétervár, Етнологический семинар Сиборского Отдела. Музей антропологии и этнографии им. Петра Великого, РАН, "Кунсткамера" 2014.05.15.
- Остяки. Урман. Память. Konferencia adatai: "Тájkép és ember az oroszországi néprajzkutatásban" – „Ландшафт, родина и коренные народы России” MTA BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest, 2014.06.03.
- "От медведя все боимся" страх медведя у хантов Васюгана. . konferencia adatai: 27-ая международная конференция «Дульзоновские Чтения», Tomszk, 2014. 06.28-30.

- „Медведь и страх у хантов реки Васюган” - Jakutszk, Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН. Международный научный семинар «Ландшафт. Культура. Образ. Символ». 2014. szeptember 5.
- The forest: a religious and narrative symbol of a disintegrating society. konferencia adatai: the conference of Belief Narrative Network at the ISFNR “Nature Spirits: Continuity and Change”, Zugdidi, Georgia, 1-4 October, 2014.
- Les Khantys du Vasjugan, des Khantys “Invisibles” – Conférence International Journées khantyes. (Institut national des langues et civilisations orientales – Centre de reserche Eurepes-Eurasie – Centre d’étude et de recherche sur les littératures et les orientales du monde), Párizs, 2014. November 28-29.

Összegezve

A pályázat során a kitűzött célokat elértük. Terepmunkáinkat megvalósítottuk, azok feldolgozása sikeres volt. Tapasztalatainkat évente szűk körű workshopokon mutattuk be egymásnak, illetve egy hazai, és egy két alkalomból álló nemzetközi workshop sorozatot szerveztünk eredményeink megvitatására. A kutatások eredményeit hasznosítottuk az egyetemi oktatásban, (vándor) kiállítást készítettünk belőle, tudományos konferenciákon előadásokat tartottunk (54 előadás, amiből 32 nemzetközi, idegen nyelvű), tanulmányokat publikáltunk (30 tanulmány, amiből 12 idegen nyelvű), illetve záró tanulmányainkat elkészítettük, amelyek megjelenése is biztosított az Ethnographia, a legtekintélyesebb hazai szakfolyóirat hasábjain. A projekt során fontos tudományos kapcsolatrendszert alakítottunk ki, mely garantálja a megkezdett munka folytatását. A projekt során elvégzett munka még éveken keresztül kamatozni fog publikációk formájában.

Nagy Zoltán
Pécs, 2015. július 12.